

# AAN DE DEUR

17 Ronsenaars die in kwetsbare omstandigheden leven gingen de uitdaging aan: tijdens corona 14 dagen een dagboek bijhouden.



## KANSARM IN EEN CORONARIJK

### ONTSTAAN

Heel wat mensen hebben het tijdens de Coronacrisis niet gemakkelijk. Lonen vallen (gedeeltelijk) weg, scholen sluiten, er is geen opvang voor de kinderen en er zijn heel wat te volgen maatregelen die niet altijd even duidelijk zijn.

We vroegen ons af wat dit betekende voor de kansarme mensen waar wij dag in dag uit mee samenwerken. Zij hebben in normale omstandigheden al heel weinig en dreigen nu met niets te eindigen.

We wilden hen een stem geven om te behoeden dat ze van de radar verdwijnen. Tevens willen we hun verhalen bundelen om signalen aan het beleid te geven. Waarmee bereikten ze veel inwoners, wat kon beter,

wat werkt en wat niet? Maar bovenal wilden we een kijkje nemen in het huis en/of het hoofd van personen die onderbeschermd zijn in onze maatschappij. Wat doet dit met hen, vonden ze oplossingen, kregen ze hulp en hoe overleven ze?

Ook is aangetoond dat schrijven in een dagboek geassocieerd kan worden met pijnvermindering, lager medicatiegebruik en afname van depressieverschijnselen (*Pennebaker & Francis, 1996; Cameron & Nicholls, 1998*). Daarnaast werd een verbetering van schoolresultaten vastgesteld, evenals een verhoogd vermogen om weer aan de slag te gaan na baanverlies (*Spera et al., 1994*). Meerdere studies toonden aan dat schrijven of spreken over emotionele onderwerpen een

positief effect heeft op de werking van het immuunsysteem<sup>1</sup>.

Dit project ontstond ongeveer een maand na het begin van de lockdown. Doordat we bij onszelf onbegrip en verwarring ervoeren, rees de vraag hoe onze doelgroep hiermee omging en wat dit voor hen betekende.

We kozen ervoor om tussen 24 april en 8 mei drie maal (5 dagen – 5 dagen – 4 dagen) bij de mensen langs te gaan. Op die manier zouden we een vinger aan de pols kunnen houden en gaven we onszelf wat ademruimte om vragen te bedenken en het project verder uit te werken. Tevens zouden we op deze manier deel per deel kunnen verwerken.

<sup>1</sup>Bron: [www.vspw.be/files/pdfs/balans/tijdschrift/balanstijdschrift2017\\_39\\_p7-10.pdf](http://www.vspw.be/files/pdfs/balans/tijdschrift/balanstijdschrift2017_39_p7-10.pdf)

**WIE ZIT  
ACHTER  
DE DEUR?**

p. 2-3

**CORONA  
IN  
BELGIË**

p. 6

**WAT MET  
BASISBE-  
HOEFTE?**

p.10

**DE MENSEN  
ACHTER  
HET IDEE**

p. 12-13

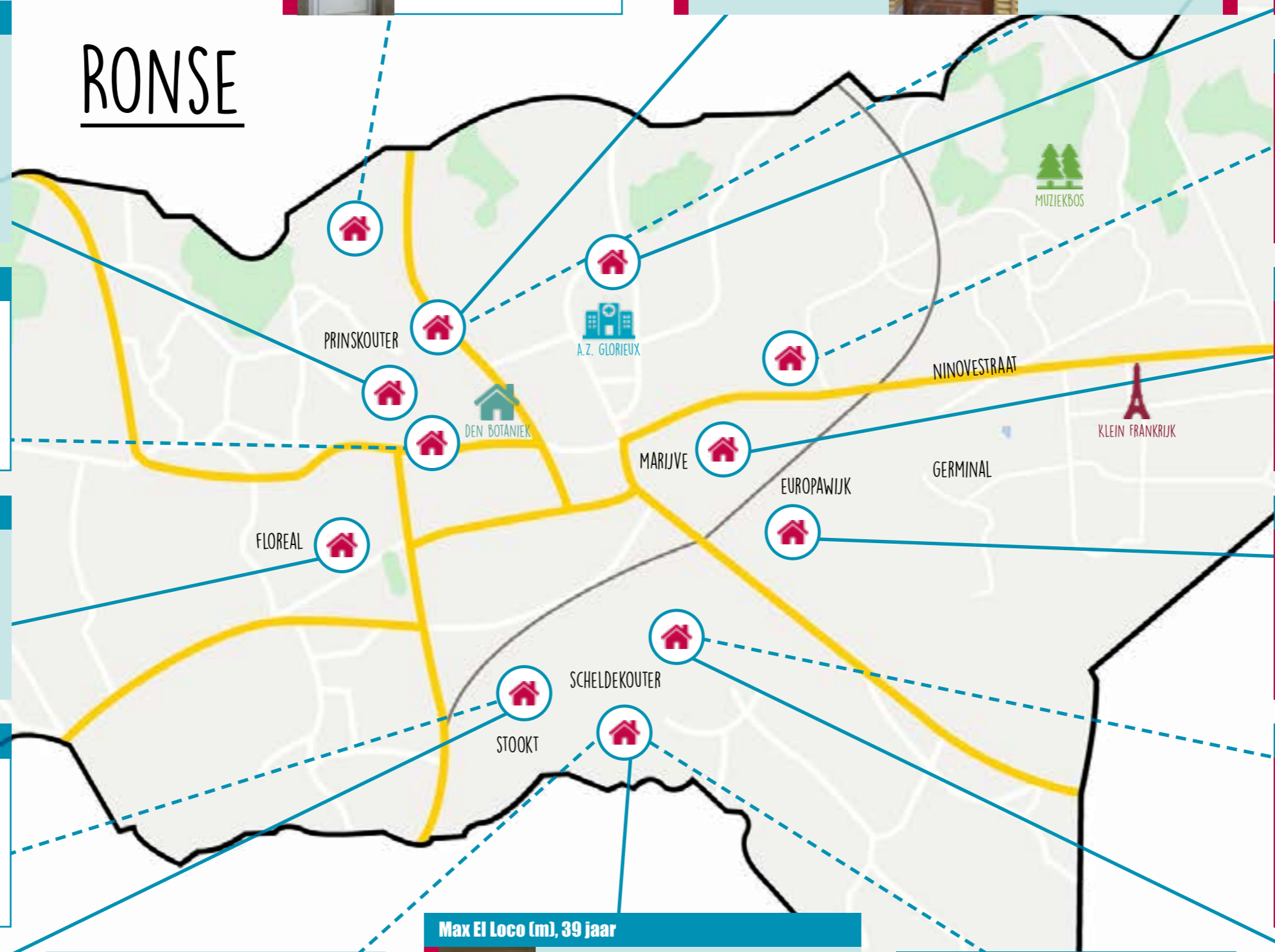
**SIGNALEN EN  
AANDACHTS-  
PUNTEN**

p. 20-24



# WIE ZIT ACHTER DE DEUR?

## RONSE



**Fouad (m), 37 jaar**



- 7 jaar in Ronse
- Alleenstaande en dakloos
- Opgepakt tijdens corona: centrum voor illegalen
- Geen geldige verblijfspapieren
- Behulpzaam en inventief

**Rim (v), 36 jaar**



- 8 jaar in Ronse
- Gezin met kinderen
- Werkloos
- Gevoelig en gediensig

**Fiene (v), 39 jaar**



- 32 jaar in Ronse
- Samenwonend met kinderen
- Werkt interim
- Is zorgzaam en gevoelig

**Romelu (m), 60 jaar**



- 25 jaar in Ronse
- Alleenstaande vader
- Zwaar ziek
- Kort van stof en sociaal

**Josefien (v), 38 jaar**



- 20 jaar in Ronse
- Alleenstaande mama
- Werk
- Héél sociaal en hulpvaardig

**Latifa Moussaoui (v), 49 jaar**



- 6 jaar in Ronse
- Samenwonend
- Geen geldige verblijfspapieren, doet vrijwilligerswerk
- Optimist en geduldig

**Roxy (v), 47 jaar**



- 44 jaar in Ronse
- Gezin met kinderen
- Huisvrouw
- Eerlijk en recht voor de raap

**Lily (v), 39 jaar**




- Altijd in Ronse gewoond
- Samenwonend
- Werkloos
- Handig en hulpvaardig

**Woody (m), 21 jaar**



- Altijd in Ronse gewoond
- Samenwonend
- Werkloos
- Houdt van sporten en gamen

**Noor Mathys (v), 39 jaar**



- 10 jaar in Ronse
- Alleenstaande mama
- Is ziek
- Doorzetter en eeuwige optimist

**Sanae (v), 43 jaar**



- 2 jaar in Ronse
- Gezin met kinderen
- Werkloos
- Vrolijk en enthousiast

**Oumaima (v), 25 jaar**



- 1 jaar in Ronse
- Gezin met kind
- Werkloos
- Vriendelijk en doorzetter

**Aya (v), 41 jaar**




- 16 jaar in Ronse
- Gezin met kinderen
- Is ziek
- Pleziermaker en gediensig

**Papillon (v), 49 jaar**



- 8 jaar in Ronse
- Alleenstaande
- Is zwaar ziek
- Nervus en grappig

**Max El Loco (m), 39 jaar**




- Altijd in Ronse gewoond
- Alleenstaande
- Werkloos
- Verslavingsproblematiek: opgepakt tijdens Corona
- Nuchtere Max: behulpzaam en vriendelijk
- Verslaafde Max: wantrouwig en agressief

**Jean-Philippe (m), 62 jaar**

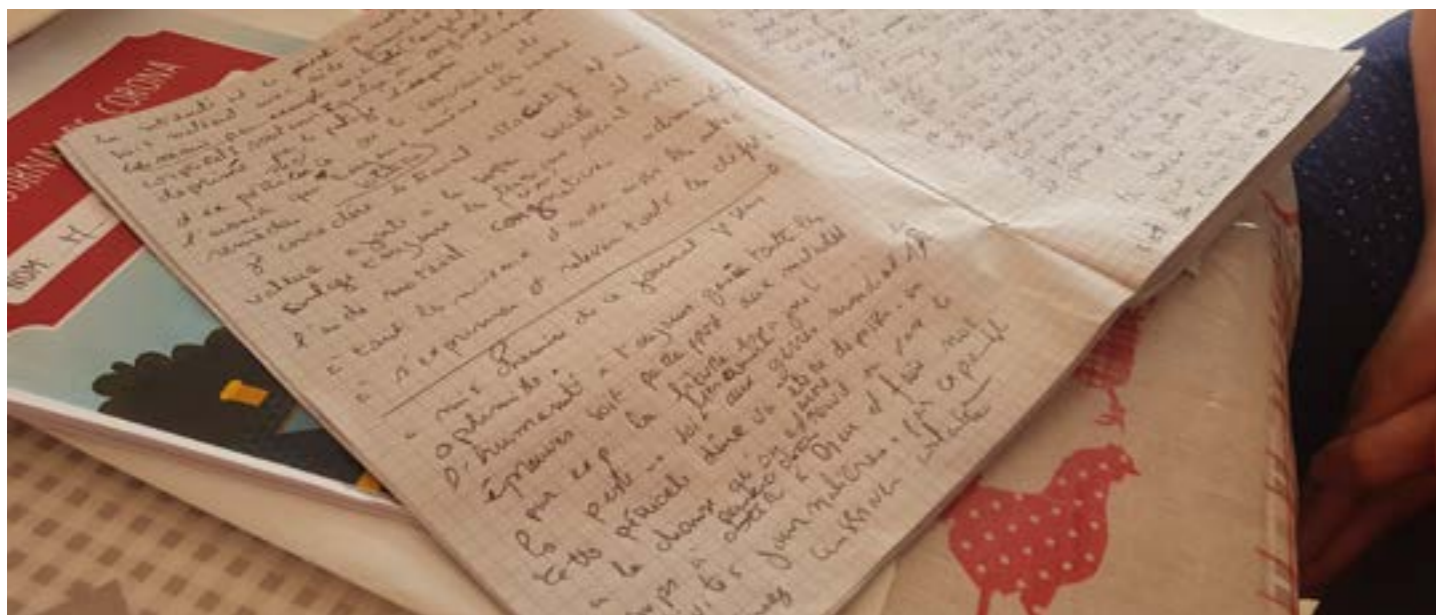


- 25 jaar in Ronse
- Alleenstaande
- Gepensioneerd
- Behulpzaam en sociaal

**Safya (v), 46 jaar**



- 2 jaar in Ronse
- Alleenstaande mama
- Is ziek
- Eerlijk en vrijgevig.



Latifa schreef haar dagboek in het Arabisch, waarna ze het vertaalde met de computer om dan in te vullen in het dagboek.

## IDEE

Elke dag komen wij in contact met heel wat mensen. Vaak zijn dit mensen die reeds een hechte band voelen met ons en onze werking. We kozen er echter voor om hen deze keer niet aan het woord te laten, maar op zoek te gaan naar Ronsenaars die wij nog niet zo goed kenden. Mensen met een onbekend verhaal.

Het basisidee was 14 mensen gedurende 14 dagen een dagboek te laten bijhouden. Om het hen wat 'makkelijker' te maken zouden wij vragen opstellen per dag. Na onze gedachten de vrije loop te laten gaan, eindigden we bij het format van een tijdslijn die de Coronacrisis volgde.

We gingen op zoek naar mensen die voldeden aan bepaalde profielen en zochten manieren om hen te motiveren om deel te

nemen. We stuurden de profielen ook naar onze collega's met de vraag of zij iemand kenden die aan het profiel voldeed. Op die manier kwamen we uiteindelijk aan 17 personen. Ook enkele collega's waren het idee genegen en vroegen om mee te mogen schrijven om het perspectief van de middenklasser ook te hebben in deze periode.

De eerste dagen keerden we even helemaal terug naar het begin van de eerste golf. Corona komt voor in België, de maatregelen verstrengen en uiteindelijk de lockdown.

Algemener thema's, zoals onderwijs, inkomen en basisbehoeften komen ook aan bod. Maar ook de stad met informatie en dienstverlening kwamen uitgebreid aan bod. We wilden ook zo veel mogelijk polsen naar gevoelens. Wat doet

het met je als je plots je ouders niet meer mag zien, wat betekent het voor je kind als dat plots niet meer naar school mag gaan, welk gevoel geven de opstapelende rekeningen?

We hielden ook signalen en situaties bij. Zo werden sommige mensen ziek maar bleven ze toegewijd, anderen stonden 's morgens heel vroeg op om aan het dagboek te werken omdat het overdag te hectisch was en nog andere ondervonden de druk op een relatie tijdens deze crisis. We hadden een schrijver die in een gesloten instelling voor illegalen in Brugge zat en iemand die gearresteerd werd door de politie en naar de gevangenis werd gebracht. Toch zijn al deze mensen in al hun verscheidenheid trouw gebleven aan het project en bleven zij ons kleine staaltjes kunst bezorgen.

## MOPPEN TAPPEN

Net naar de Colruyt geweest, had toilet papier nodig. Stond iemand bij het schap met beide armen vol, zeker 8 pakken van 16 rollen. Ik heb gezegd dat hamsteren niet nodig is, gewezen op zijn asociale gedrag en hem de huid vol gescholden. Hij knikte en vroeg of hij verder mocht gaan met rekken vullen...



## BEDANKING

Naarmate het dagboek vorderde kregen we meer zicht op de situatie rond de coronacrisis en konden we officieel zeggen dat we met onze beide voeten in een pandemie stonden. Noch wij, noch onze schrijvers hadden gedacht dat deze aan het einde van het dagboekproject nog steeds niet voorbij zou zijn.

Daarom lieten we hen niet zomaar los. Op 15 juni, een goede maand na het ophalen van het laatste dagboekdeel, hadden we de grote lijnen verwerkt en besloten we om opnieuw op (drempel)bezoek te gaan bij alle deelnemers om nog wat mondelinge toelichting te krijgen bij sommige vragen. Daarnaast kregen ze ook allemaal een bedanking om mee te werken aan ons project.

Bij de verwerking werd al snel duidelijk wie graag schreef, een innerlijke pen had of

eerder een prater dan een schrijver was. Onze bedankingen werden daar op afgestemd. Deelnemers die telkens veel schreven en zelf ook aangaven dat het schrijven hen hielp om hun gedachten op een rij te zetten en zaken te verwerken, kregen een dagboek waarbij ze elke dag, vijf jaar lang, één zin moeten opschrijven. Een gebeurtenis, een liedjesteek, een quote, ... Op die manier kunnen ze vijf jaar lang van een bepaalde dag zien hoe hun leven er toen uitzag, wat allemaal speelde en hoe ze geëvolueerd zijn.

Bij andere schrijvers voelden we veel onderhuidse frustratie over hun eigen situatie of de crisissituatie in het algemeen. Zij kregen een 'wreck this journal'. Een klein boekje met opdrachten waarbij het uiteindelijke doel is om het volledig te vernielen. Zo moet het bv. in een plas

vallen of moet je het uitlaten als een hond.

Het was voor ons belangrijk om het project op deze manier 'af te sluiten'. Een kleinheid om onze appreciatie te tonen omdat onze schrijvers ons twee weken lang lieten binnenkijken in hun hoofd en in hun leven. Toch stopt het daar niet. We proberen zoveel mogelijk contact te blijven houden. Niet enkel om hen op de hoogte te houden van hoe de verwerking loopt, maar om te vragen hoe het met ze gaat en of we voor hen iets kunnen betekenen. Sommige bellen vaak. Met anderen is er een pennen-vriendrelatie ontstaan, want in de gevangenis heb je geen eigen telefoon in je cel. Praten met mensen, vragen hoe het gaat, interesse tonen, ... draagt niet enkel bij aan dienstverlening maar zorgt voor het ontstaan van vriendschappen en wederkerig respect.



Afgewerkte dagboeken met bedanking erbij

# CORONA IN BELGIË

## ANGST

Wat eerst een ver-van-ons-bed-show leek, werd al snel nabije realiteit. Voor sommigen voelde het als een opluchting omdat er eindelijk maatregelen afgekondigd werden, maar het merendeel zag het Covid-19 virus met angst dichterbij komen. 'Die drie of vier besmette mensen zouden we gewoon even in quarantaine plaatsen en ze zouden het op die manier overwinnen, dacht ik', schrijft Rim. 'Ik had niet gedacht dat het zich verder zou ontwikkelen.'



Interpretatie van het dagboekproject volgens ©Maria Janssens

## MAATREGELEN

Handhygiëne en mondkapjes worden de nieuwe norm. Ook in alle dagboeken kwam dit aspect naar voren. Nog voor sommige maatregelen door de overheid getroffen werden, waren de mensen er al mee bezig. Kinderen thuis houden van school, alleen gaan winkelen en soms zelfs niet eens meer buiten komen. 'Ik heb nog maar 30% van mijn longcapaciteit, dus mijn dokter raadde me aan om binnen te blijven.' Maar niet enkel voor Papillon werd dit de nieuwe realiteit. Ook Oumaima heeft een chronisch zieke zoon en moet streng zijn. Haar man is de enige die nog het huis verlaat. Wanneer hij terugkomt probeert hij niets aan de raken op weg naar de douche waar hij zich wast en omkleedt.

*Jean-Philippe onderging in februari een rugoperatie en is daardoor immobiel. De weinige vrijheid die hij nog had, ziet hij nu ook elke dag meer verdwijnen.*

Dat iedereen er serieus mee bezig was, blijkt duidelijk uit de dagboeken. Vaak verwachten mensen de volgende maatregelen al of pasten ze die al toe nog voor ze door de overheid werden meegedeeld. Met de maatregelen kwam ook veel onbegrip. Anderen die de situatie niet ernstig genoeg nemen en zich niet aan de regels houden of er mee spotten. Ook Rim ziet het in haar buurt. 'Wanneer ik boodschappen doe, zie ik overal mensen die zich niets aantrekken van de afstand die ze moeten nemen. We zijn nu al even in lockdown zonder problemen, maar plots zie ik mensen naar buiten gaan zonder reden. Ze maken een praatje met de burens of spelen samen met hun vrienden.' Een paar mensen zijn blij voor de natuur. Die lijkt zich opnieuw te herstellen onder onze strenge maatregelen.

## VERANDERING

'De Nederlandse lessen die ik volg werden geannuleerd', getuigt Safya. Ook Josefiën ziet veel zaken geschrapt worden. Haar kinderen zouden op kamp gaan in de schoolvakanties en zelf kan ze niet meer gaan vissen of naar de vogelbeurs. Stages, de Viking run, judo, theater, scouts, zwembad, babyborrels, trouwfeesten, ... Alles werd geannuleerd.

*"Het was moeilijk om ons te organiseren met één computer voor drie kinderen."*

Ook op het werk en op school ging alles er anders aan toe. 'Technische werkloosheid' en 'telewerken' werden veelgebruikte begrippen. Kinderen mochten niet meer naar school, wat voor bijkomende problemen zorgde. Vaak had een gezin maar één computer en konden niet alle kinderen hun lessen voldoende opvolgen. 'Het was moeilijk om ons te organiseren met één computer voor drie kinderen', vertelt Rim. 'De jongste stoorde ook de andere kinderen.'

Ook Josefiën heeft moeite om opvang te vinden voor haar jongste zoon, aangezien ze het zich als alleenstaande mama niet kan veroorloven om niet te werken.



# HET LAND SLUIT



## ALLEEN SPELEN

Kinderen mogen plots niet meer naar school en mogen niet spelen met andere kinderen. Ook al vinden de meeste het fijn om niet te hoeven opstaan, toch slaat de verveling en het gemis van de vrienden al snel toe. 'Het is moeilijk voor mijn jongste zoon om niet te kunnen spelen met zijn vrienden op het speelplein. Ik moet hem verplichten om alleen te spelen in de tuin.' Niet enkel in het dagboek van Josefiën staat deze moeilijkheid. Ook Roxy merkt dat het niet altijd even makkelijk is om aan de kinderen uit te leggen wat er aan het gebeuren is. De vragen van de kinderen blijven komen en we weten niet altijd hoe we die moeten beantwoorden.

*"Het is moeilijk voor mijn jongste zoon om niet te kunnen spelen met zijn vrienden op het speelplein. Ik moet hem verplichten om alleen te spelen in de tuin."*

Mijn kinderen hebben autisme en ADHD, het is dus niet gemakkelijk. We proberen ons best te doen en ze geen hartezer te doen, maar er is veel stress thuis.

Kinderen passen zich snel aan. Het zontje van Oumaima is drie jaar en ze probeerde hem op een simpele manier uit te leggen wat er zich afspeelde. 'Nu is hij het die me zegt dat we niet buiten mogen komen door het virus.'

Op **maandag 16 maart** sluit het land. Scholen en horeca worden gesloten en alle evenementen worden geannuleerd. Enkel winkels die voeding verkopen mogen open blijven. Het meeste missen mensen hun vrienden en familie tijdens deze lockdown. Ook de vrijheid om te kunnen doen en laten wat ze zelf willen. 'Ik mis het contact met de mensen die ik graag zie, het sociaal contact en de glimlach van de mensen', schrijft Lily. Fiene, Rim en Noor missen ook de school, een plek om buiten te spelen en de crèche. 'Ik heb geen tuin thuis', schrijft Rim. 'Mijn kinderen zitten constant binnen en het zal nog niet meteen verbeteren.'

helemaal op zich om zoveel mogelijk extra kosten te vermijden. 'Maar zonder opvang is het niet makkelijk om goed verder te werken.' Daarnaast heeft ze een strakke deadline, want binnenkort moet ze het huis verlaten.

De lockdown brengt naast gemis ook heel wat angst met zich mee. 'Ik voelde me al niet goed', schrijft Papillon, 'maar door de lockdown is het alleen maar erger geworden. Mijn huis voldoet niet aan de woonnormen. Er groeit schimmel op het plafond en op de muren, er is tocht en geen dubbele beglazing. De woonambtenaar die zou komen kijken kan dit door Corona niet meer doen.'

Oumaima was opgelucht dat de lockdown er kwam, want een week voor de beslissing gevallen was, hield ze haar chronisch zieke zoon al thuis van school.

## (ON)RUST EN ONDUIDELIJKHEID

Voor velen is de situatie duidelijk en beseffen ze wat er aan het gebeuren is. 'Maar ik voel de angst wel opkomen, niet enkel voor mezelf maar ook voor mijn familie die ik moest achterlaten.' Latifa is niet de enige. Ook Safya is bezorgd over dit onbekend virus.

te vinden', schrijft Oumaima. Romelu geniet dan weer van de rust en Aya geniet ervan samen dingen te doen met de kinderen. Voor Sanae wordt het soms te veel. 'Mijn

*"Ik vind geen rust. Ik heb veel geduld, maar soms wil ik echt weg. Maar naar waar kan ik gaan?"*

'Zaken worden niet gezegd zoals ze zijn. Het beste vind ik als alle kaarten op tafel gelegd worden. Dat vind ik nog het ergste aan deze hele situatie,' legt Roxy uit. Anderen vinden het binnenblijven of het feit dat mensen sterven het ergste. 'Het is moeilijk om naar de winkel te gaan in een situatie waarbij je je leven en dat van anderen riskeert om eten

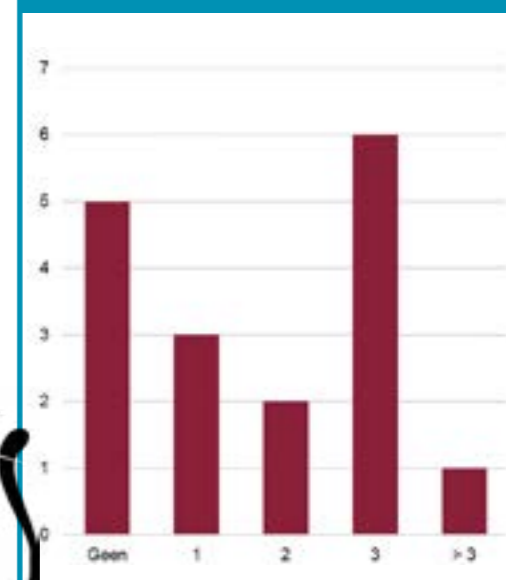
man en kinderen zijn constant thuis. Er is veel lawaai en ik ben constant bezig met opvoeden en helpen met huiswerk. Ik vind geen rust. Ik heb veel geduld, maar soms wil ik echt weg. Maar naar waar kan ik gaan?'

## FINANCIËLE KATER

Verschillende werkgevers kunnen de veiligheidsmaatregelen niet garanderen en stoppen tijdelijk met hun werkzaamheden. Anderen stimuleren om zoveel mogelijk thuis te blijven. Maar beide opties brengen voor- en nadelen met zich mee. 'Mijn man moet voor zijn werk bij mensen thuis langsgaan, dat kan nu dus niet. Nu de kinderen thuis zijn van school kan hij me daarbij helpen, maar een inkomen zien we niet', schrijft Rim.

Ook Josefiën is op zoek. 'Sinds een maand is er geen werk meer door Corona. Ik mocht wel enkele dagen aan het werk, maar ondertussen val ik sinds enkele dagen opnieuw terug op werkloosheid. Dat maakt het financieel moeilijk.'

## AANTAL KINDEREN PER DEELNEMER



# INFORMATIE

In crisistijden is niets zo cruciaal als informatie, behalve dan misschien toiletpapier. Ook in Ronse doet de stad zijn uiterste best om informatie tot bij de inwoners te brengen. Nieuwsbrieven worden opgemaakt in eenvoudig Nederlands en er worden pictogrammen gebruikt. Alle informatie wordt ook vertaald in 4 talen – Nederlands, Frans, Engels en Arabisch. Een unicum voor Ronse. De burgemeester sprak de Ronsenaars ook toe via Facebook. 'Ik ben blij dat de burgemeester zijn plicht deed om de inwoners in te lichten,' schrijft Rim.

## RONSE HELPT

'Ronse Helpt', een online platform waarbij zowel hulpvragers als vrijwilligers zich kunnen registreren, wordt opgestart. Naargelang de hulpvraag en de hulp die de vrijwilligers kunnen bieden, wordt er een match gemaakt waarbij hulpvrager en vrijwilliger gekoppeld worden.



'Ik heb hulp gehad van mensen die goud waard zijn en die alles doen met een glimlach. Of het nu was om eten te halen, papieren in orde te maken of om te luisteren naar mijn zorgen, ze waren er altijd voor mij en daarom wil ik een grote dank u wel zeggen,' getuigt Roxy.

We merken in de dagboeken dat mensen die weinig tijd en middelen hebben voor zichzelf, zich nog willen inzetten voor anderen. Daarom niet via de officiële kanalen, maar in hun eigen omgeving. Ook al zit hun hoofd vol met zorgen.

Latifa deed geen beroep op 'Ronse Helpt'. 'Ik was al voor Corona vrijwilliger, en probeer dat nu zoveel mogelijk verder te zetten. Het is belangrijk om je naasten te helpen.'

## FAKE NEWS

'HET VIRUS WORDT DOORGEGEVEN AAN HET TANKSTATION.'

'DOLFIJNEN ZWEMMEN IN DE KANALEN VAN VENETIË.'

'VLIEGTUIGEN VLIEGEN OVER EN LOSSEN DESINFECTERENDE SPROEIMIDDELEN.'

'GEEN NUROFEN GEVEN AAN KINDEREN, DIT VOEDT HET VIRUS.'

'KAN JE JE ADEM NOG 10S INHOUDEN, DAN IS ER GEEN LONGSCHADE.'



Onze schrijvers kregen vooral info via sociale media en door kennissen. Ook de sociale organisaties houden contact met hun achterban.

Het filmpje van de burgemeester werd door enkelen opgepikt. Ze omschrijven het als een duidelijk filmpje waarbij het goed was dat het ook vertaald werd in het Frans. Sanae vond het niet meteen, maar stuurde berichtjes rond tot iemand haar kon helpen.

Velen zagen ook het filmpje over de Ramadan. 'Het filmpje aan het begin van de Ramadan toucheerde me. Ik vind het mooi als werelden zich verbinden, over de verschillen heen.'



Lily en Woody beseffen dat ze met fake news in contact kwamen. 'Er was veel fake news, maar je merkt wel snel wanneer iets klopt of niet.'

Voor Roxy was het niet altijd even duidelijk. Ze vond het moeilijk om vals en echt nieuws van elkaar te scheiden. 'Na enkele weken tonen ze dan dat bepaald nieuws niet klopt. Probeer eens te volgen wat waar is en wat niet.'

Soraya vond fake news angstwekkend. 'Op een bepaald moment ging rond dat je moest oppassen om naar buiten te gaan. Je zou het virus kunnen krijgen van de buitenlucht.'

# MAATREGELLEN WORDEN STRENGER

Op 18 maart worden de maatregelen in verband met Covid-19 verstrengd en zijn enkel nog essentiële verplaatsingen toegestaan. Ook wandelen of fietsen mag enkel met leden van hetzelfde gezin. Wat die essentiële verplaatsingen of andere maatregelen zijn, is niet altijd voor iedereen even duidelijk. 'Het bleven halve maatregelen voor selectieve doelgroepen,' schrijft Noor.

Voor Romelu en Jean-Philippe waren de regels niet duidelijk. 'Niets was duidelijk.

Het was alsof iedereen zomaar iets zei.'

Voor Max was het moeilijk dat de regels zo streng werden. Hij heeft begeleiding nodig en moet werk zoeken. 'Er is veel fout gelopen in mijn leven. Er was drugs en werkloosheid en nu de gevangenis. Ik heb hulp nodig om uit die vicieuze cirkel te raken. Dit is nu onmogelijk, waardoor ik alleen nog maar dieper zak, terwijl ik wil leven en reizen.'

Ook Sanae vond het dubbel.

*"Ik voel me veilig thuis, ver van iedereen. Maar hoe meer we thuis verblijven, hoe meer ik verlang naar sociaal contact, naar vriendinnen, naar aandacht, ..."*

## VERANDERING EN GEMIS

Het sociale leven valt stil en taken worden herverdeeld. Degene die gaat werken, doet ook de boodschappen om zo weinig mogelijk mensen van hetzelfde gezin met de buitenwereld in contact te brengen. Romelu verplaatst zich niet meer met de bus en Latifa kan haar vrijwilligerswerk niet meer uitoefenen zoals voorheen. 'Normaal gezien verzamelen mijn vriend en ik giften die we daarna naar het centrum voor illegalen brengen, maar dit mag nu niet meer.'

Geloof speelt ook een grote rol in deze tijd. Sanae voelt dat ze geloviger wordt en vindt kracht in het spirituele. Fouad, daarentegen, is gestopt met bidden. Hij zit vast in een gesloten asielcentrum en mist zijn ouders. 'Ik mis ook de mensen in Den Botaniek. Jullie (Marilène en Judith), maar ook iedereen waarvan ik de naam vergeten ben.'



## Thuis blijven...

"FIJN! IK KAN ME EINDELIJK TEN VOLLE CONCENTREREN OP MIJN EIGEN MISERIE ZONDER GESTOORD TE WORDEN OF NODIG TE ZIJN. LEKKER IN MIJN GEÏSOLEERDE BUBBEL, MIJN WERK AAN SPOEDVERSNELLING VERWEZENLIJKE EN MIJN KINDEREN THUIS BIJ MIJ."

— NOOR —

"IK HAD IN MIJN HOOFD DAT WE NIET MEER NAAR BUITEN MOCHTEN OM BOODSCHAPPEN TE DOEN. IK WERD BANG EN DACHT ALLEEN MAAR AAN HET FEIT DAT WE MEER ZAKEN NODIG HADDEN. GELUKKIG WERDEN ER MAATREGELLEN GENOMEN OM ONS GERUST TE STELLEN. DE PANIEK IS VERMINDERD EN IK VOLG ALLE INSTRUCTIES"

— OUMAIMA —

"VOOR MIJ WAS ER NIET VEEL VERSCHIL. IK ZAT SOWIESO AL IN 'LOCKDOWN' DOOR DE SLECHTE CONDITIE VAN MIJN LONGEN."

— PAPIILLON —

"VOOR MIJ VOELT HET ALSOF ER OORLOG IS, OOK AL HEB IK DIE NOOIT GEKEND. DE MANIER WAAROP MENSEN OVER CORONA PRATEN IS EEN BEETJE GELIJKAARDIG. JE MAG NIET BUITEN KOMEN, NOCH IEMAND ZIEN EN ZELFS NIET GAAN WERKEN."

— JOSEFIEN —

# WAT MET BASISBEHOEFTE?

Om je goed te voelen, is het belangrijk dat op z'n minst jouw basisbehoeften verzekerd zijn. Voor mensen in een kwetsbare positie is voeding, sociaal contact of onderdak niet vanzelfsprekend. Voeg daar een crisis aan toe en de sneeuw wordt nog zwarter.

## VOEDING

Ook in de dagboeken komen dagelijkse besommeringen naar voor waar de coronacrisis al dan niet een schepje bovenop doet. Mensen zijn in de war. Je mag nog naar de supermarkt, maar in hoeverre is dit veilig?

'Ik lees graag alles wat op het etiket staat, maar nu koop ik alles wat ik vastneem. Mag ik iets terugzetten?' vraagt Josefien zich af. Ook Sanae doet met lichte paniek boodschappen, want iedereen heeft alles aangeraakt. Daarnaast ontsmet ze alles wat ze kocht voordat ze het in de auto plaatst.

## Oorlogsangst

Overall ter wereld werd gehamsterd. Bij onze schrijvers is echter net het tegendeel te zien. De meesten vonden het egoïstisch om niet aan anderen te denken, anderen waren er gerust in aangezien de media opriep tot kalmte en op het hart drukte dat er genoeg voorraden waren. Toch was de schrik om in schaarste te komen de eerste weken aanwezig bij sommigen. De lege rekken lieten een grote indruk na,

zichzelf.' Creativiteit werd gestimuleerd en sommige gebruikten papieren zakdoeken in plaats van wc papier of omgekeerd, maar ook kwamen mensen op de een of andere manier - social-distancing-gewijs dicht bij elkaar. Er werd sneller hulp gevraagd aan familie of burens. Bernard kon door zijn immobiliteit helemaal niet buiten, maar kon rekenen op de hulp van zijn burens om boodschappen te doen.

*"Het gaat niet over een tekort aan voeding, wel over een tekort aan bewustzijn en een geweten hebben."*

er kwam een oorlogsangst en mensen twijfelden of ze de media wel kunnen geloven. Oumaima en Roxy vinden het wreed. 'Het gaat niet over een tekort aan voeding, wel over een tekort aan bewustzijn en een geweten hebben.' Roxy vult aan. 'Door zo'n ingesteldheid wordt armoede alleen maar in de hand gewerkt. Iedereen denkt alleen maar aan

Anderen beseften dat sommige zaken gerust een paar weken konden wachten en zochten nieuwe recepten voor de zaken die ze wel voor handen hadden. Helaas waren sommige zaken ook duurder. 'Ik vond in geen enkele supermarkt bloem om brood te maken. Ik vond het uiteindelijk per toeval in een klein winkeltje. Het was wel een stuk duurder.'

## Voedselpakketten

Ook Papillon ondervond schaarste in de speciale voeding die zij nodig heeft voor haar gezondheid. Ze heeft een inkomen, maar na aftrek van de huur, de dokterskosten en de speciale voeding, blijft daar niet veel meer van over. Door de specifieke producten die ze moet gebruiken, kan ze niet veel aanvragen met de voeding die in de voedselpakketten zit en kan ze hier dus geen beroep op doen. Al in het begin van de crisis werden 55 mensen

aangebracht voor de extra voedselpakketten van de Grote Moskee. Sommigen van hen werden doorgestuurd naar Kaboes (Sociale Kruidenier), anderen wilden dit niet (schaamte, financieel onderzoek, tijdelijke nood...) en nog anderen konden er fysiek niet geraken door bv. gezondheidsproblemen. Bij hen werd een voedselpakket aan de deur gebracht. 9 van de 17 schrijvers kregen een voedselpakket via de Grote Moskee.

## Solidariteit is...

"... JE AAN DE MAATREGELEN HOUDEN IS NU EEN VORM VAN SOLIDARITEIT. ZELFZORG EN ZORG VOOR JE MEDEMENS. DOEN WAT JE KAN DOEN VOOR JE MEDEMENS OF GELIEFDE, ZELFS TIJDENS DEZE MOEILIJKE TIJDEN."

— NOOR —

"... IS NIET ALLEEN AAN UW EIGEN DENKEN, ZIEKE MENSEN HELPEN."

— AYA —

"... ALLEMAAL SAMEN VOOR ELKAAR, AAN ELKAAR DENKEN, VOOR ELKAAR ZORGEN."

— LILY —

"... IS ELKAAR HELPEN, NIET OVER ELKAAR BABBELLEN ACHTER DE RUG EN ELKAAR VERTROUWEN."

— JEAN-PHILIPPE —

## MOPPEN TAPPEN



## SOCIAAL CONTACT

Hoewel het thuisblijven veel mensen rust brengt en hen dichtert bij hun familie is er een gemis naar het leven daarbuiten. In het park spelen, gaan vissen met vrienden, ouders knuffelen of een rijexamen doen.

Het afstand houden lukt, ook voor Jean-Philippe, maar hij geeft wel toe dat er soms mensen (buiten) op bezoek komen. 'Anders word ik helemaal zot.'

Toch is het niet altijd makkelijk. 'Het is soms moeilijk,' schrijft Aya. 'Maar met mijn overbuurvrouw kan ik perfect nog contact hebben zonder dat we dicht bij elkaar hoeven te komen.' Woody lost het op door zijn voeten en ellebogen in de strijd te gooien, maar anderen zijn heel streng en zetten duidelijke grenzen. 'Ik wil er later geen spijt van hebben, ook niet als het gaat over een knuffel,' geeft Latifa aan.

## Eenzaamheid

Romelu is verdrietig en voelt zich eenzaam nu hij niemand meer mag bezoeken en zelf geen bezoek mag ontvangen. Hij woont alleen in een klein appartement en heeft last van zijn gezondheid. Mensen in zijn buurt passeren vaak eens om een goeiedag te zeggen of boodschappen te brengen. Nu gebeurt alles vanop afstand en blijft iedereen in de gang staan.

Het meest mist iedereen zijn ouders of grootouders. Safya is bang voor haar vader die al ouder en ziek is. 'Er kan zomaar iets gebeuren, we hebben geen idee wanneer hij van deze aardbol vertrekt. Daar word ik verdrietig

van.' Bij de andere deelnemers lezen we hetzelfde. Grootouders zijn oud, soms al 98 jaar, anderen zijn ziek en allemaal zijn ze alleen.

Er wordt meer dan anders gebeld en ook via Whatsapp, Messenger en andere sociale kanalen wordt er (video)contact gehouden.

Dit is echter niet voor iedereen haalbaar aangezien niet iedereen een computer of smartphone heeft of hiervan gebruik kan maken. Max kan vanuit de gevangenis vaak enkel maar brieven schrijven. Af en toe kan hij bellen, maar dat is beperkt en niet altijd privé.

## VRIJHEID EN BEWEGEN

Door de strenge maatregelen is het nog steeds niet mogelijk om vrijetijdsactiviteiten uit te voeren. Lezen, koken, tekenen, in de tuin werken, sporten, wandelen, vissen, verven, quizen, voetballen, zwemmen, reizen, ... Het lijstje is lang. Bibliotheken zijn gesloten, zwembaden blijven dicht, fitnesscentra kunnen

blijven thuis hoewel ze het heel moeilijk vinden. Thuisblijven betekent voor hen automatisch binnenblijven. Ze hebben geen tuin of terras. Optreden op feesten, winkelen, paardrijden, BMX'en, klussen bij de burens, naar de vogelbeurs gaan, ... Alles werd geannuleerd of verboden. Muziekinstrumenten kunnen nog

met de kinesist, het leren lopen van hun kind of door boodschappen te doen. Anderen spoorden hun kinderen aan om op berenjacht te gaan om hen op die manier aan het bewegen te krijgen. 'Door de berenjacht heb ik enkele leuke straten ontdekt. Toerist in eigen stad!' knipoogt Woody. 'In het begin vond ik

*Onze dagboekschrijvers hebben samen meer dan 25 kinderen. Kinderen en jongeren die al maanden niet meer naar school gaan of buiten spelen.*

de afstand niet garanderen en de vliegtuigen blijven aan de grond. Lily werkt zo veel mogelijk in de tuin en sport van thuis uit. Voor haar verandert er niet zo veel. Maar waar Fiene soms ging wandelen, blijft ze nu liever thuis. Daar is het veiliger. Ook Oumaima en Rim

van thuis uit beoefend worden, maar Sanae die normaal optreedt op feesten is niet zeker of huwelijken en andere evenementen snel weer zullen mogen georganiseerd worden. Toch bleef iedereen creatief. Voldoende beweging zochten ze in verbouwingswerken, oefeningen

het niet lastig om thuis te blijven,' schrijft Safya. 'Nu begint het wel wat lang te duren.' Anderen zijn bang om te verdikken of houden niet van de routine die het leven nu aangenaam heeft. 'Wat ik vandaag niet doe, doe ik morgen. Maar ik hou van verandering.'

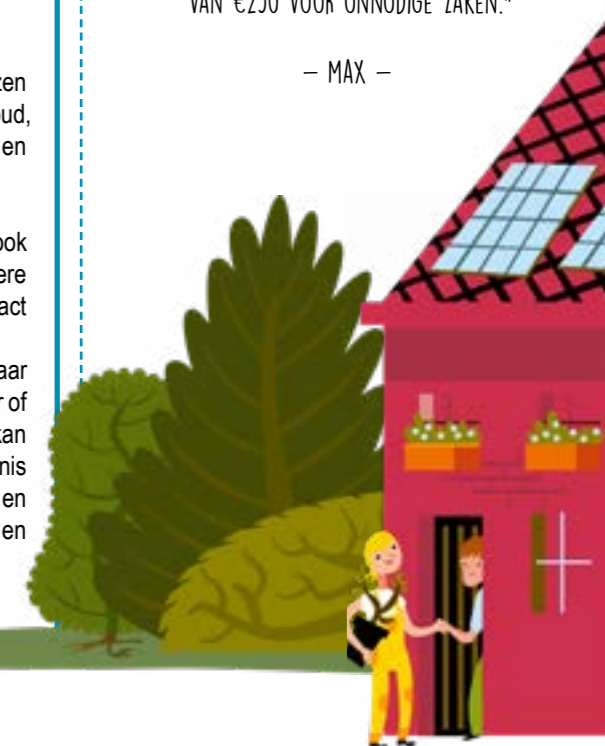
## Thuis blijven...

"IK WAS BANG DAT IK MIJN ZWAAR ZIEKE VADER NIET MEER MOCHT BEZOEKEN OF BIJ MIJN FAMILIE MOCHT GAAN. IN HET BEGIN DACHT IK DAT IK MIJN BOODSCHAPPEN NIET MEER MOCHT DOEN."

— SAFYA —

"IK VOND DAT ECHT VERVELEND, JE MOEST HEEL ERG OPLETTEN MET WAT JE DEED ALS JE BUITEN KWAM. IK HEB IN 1 WEEK TWEEMAAL EEN BOETE GEKREGEN VAN €250 VOOR ONNODIGE ZAKEN."

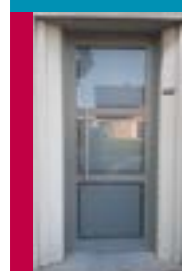
— MAX —




# DE MENSEN ACHTER HET IDEE

Marie en Judith, die het Corona-dagboek bedachten, zaten net als alle deelnemers een hele periode thuis zonder zicht op beterschap. Wat doet een rasechte opbouwwerker wanneer zo'n crisis zich voor doet? Hoe kwamen ze op het idee om de dagboeken te schrijven en welke verhalen blijven hen bij? Hoe kijken ze erop terug zoveel maanden later, bij het uitschrijven van deze krant.

## Marie (v), 38 jaar

	Geboren in Ronse
	Gezin met kinderen
	Werkt
	Babbelbeest en optimist

## Judith (v), 28 jaar

	Woont in Otegem
	Samenwonend met kind
	Werkt
	Eerlijk en héél loyaal

## JUDITH & MARIE, HOE IS HET IDEE VAN HET CORONA-DAGBOEK ONTSTAAN?

**Marie:** Toen het corona-verdict viel en ons land in lockdown ging, ontstond de idee om deze periode op de één of andere manier vast te leggen voor later. Anno 2020 kan je je niet voorstellen dat de hele wereld in de ban is van een virus en dat het leven ineens stopt. Dat is iets wat je enkel in films ziet. Ik vroeg me af wat het deed met de mensen waarmee wij werken en voor wie een dag zonder corona soms al een hele strijd is.

Zo ontstond de idee om dagboeken te schrijven. Het is namelijk wetenschappelijk bewezen dat een dagboek bijhouden helpt om gedachten te ordenen en rust in het hoofd te creëren.

We gingen op zoek naar verhalen van mensen die we nog niet zo goed kenden en

vroegen hen of ze ons inkijs wilden geven in hun leven tijdens deze barre periode.

Wat het eindproduct zou worden? Daar hadden we geen flauw idee van. Maar dat deze periode toch ergens neerslag moest krijgen, daar waren we van overtuigd.

**Judith:** Ik kreeg een telefoontje of ik geen zin had om te schrijven. Ik was meteen geïnteresseerd. Marie en ik zaten kort daarna 'samen' via een online vergadering en ik was meteen helemaal mee in het idee. We waren ook goed op elkaar ingespeeld. Ik vertrouwde er meteen op dat we aan iets leuks en interessants begonnen waren. Maar ik geloofde er ook in dat we enkele mensen een houvast zouden geven in onzekere dagen.

## JULLIE VONDEN 17 ENTHOUSIASTE DEELNEMERS. EN TOEN?

**Judith:** Toen begon de race tegen de klok (lacht). We wilden de situatie bekijken op het moment zelf. Elke dag veranderde wel iets, wat het moeilijk maakte om een kant-en-klaar dagboek te maken. We beslisten om de dagboeken in stukken naar de deelnemers te brengen zodat we zelf wat meer tijd hadden om vragen op te stellen. Daarnaast konden we op die manier ook kort op de bal spelen indien zij onze hulp nodig hadden. Het was soms chaotisch maar o zo leuk. Ik kreeg niet alleen de kans om een collega beter te leren kennen, maar ik kwam ook in contact met al deze

fantastische mensen en hun verhalen. Verhalen over moed, duisternis en hoop.

Ik vond en vind het nog steeds fantastisch dat we zo snel onze deelnemers gevonden hebben. Je zou niet denken dat mensen die elke dag een strijd moeten leveren er nog een dagboek bij kunnen nemen. Maar niets was minder waar.

Ze waren net gelukkig dat we hen niet vergaten en dat we erkenning gaven aan hun situatie. Het waren elke week opnieuw hele leuke en dankbare bezoeken.



Marie en Judith samen op pad

## WAT BLIJFT JE BIJ? WAT STAAT ER ONDERTUSSEN OP JE NETVLIES GEBRAND?

**Marie:** Wanneer ik de dagboeken aan het intypen was, kwam bij mij vaak een wervelwind aan emoties naar boven. Wanneer iemand beschrijft dat wanneer je niet veel hebt, je eerst en vooral zorgt voor eten voor je kinderen, dan versta je waarom ze boos is als winkeliers leeg zijn. Ik moest slikken toen ik daarna las dat er een tijd was in haar leven waar ze mishandeld werd en de oudste dochter de melk van de cornflakes aan haar jongere broertje gaf zodat hij ook eten had.

Corona zorgde bij veel families ook voor spanning, vertelde een andere deelnemer, die door Corona op de rand van een echtscheiding kwam te staan, zich geen raad meer wist en bang was voor haarzelf en haar kinderen.

En terwijl ik filmpjes zag passeren op tv van mensen die op zoek gingen naar nieuwe manieren om hun tijd te vullen en aerobic-kunstjes uitprobeerden om de verveling tegen te gaan, las ik in de dagboeken hoe anderen moesten toveren om eten op tafel te krijgen. Daarnaast had je ook nog de mensen die al langer in lockdown zaten omwille van een operatie. Ook mensen die tijdens corona in de gevangenis of een asielcentrum terecht kwamen en waar de term 'opgesloten' nog net dat tikkeltje erger was; geen bezoek, geen buitenlucht, geen perspectief.

Al deze verhalen blijven in mijn hart gebrand. Al deze verhalen zijn verhalen van Ronsenaars die het absoluut niet makkelijk hebben en waar corona de term overleven tot een heel ander niveau gebracht heeft.

**Judith:** We gingen bij de mensen op bezoek op de stoep om het dagboek af te geven. Daardoor kwamen we soms heel dicht bij hun leefwereld. Enkele ramen, een kapotte voordeur, schimmel op de muren van de gang, ... Het was niet altijd makkelijk om na dit te zien, gewoon weer verder te gaan zonder hen een pasklare oplossing te kunnen bieden.

Het versterkte wel ons gevoel om deze situaties aan het daglicht te brengen.

Ook de angst die in de dagboeken naar boven kwam, is me bijgebleven. Op een bepaald moment zouden de scholen opnieuw open gaan. Eén van de deelnemers vertelde me dat ze haar kinderen niet zou laten gaan. En daar sta je dan, als onderwijsopbouwwerker. Dan moet je het belang van school uitleggen, terwijl je zelf niet 100% zeker weet of alles wel veilig is. De scholen hadden gelukkig wel begrip voor de angst, maar als een gezin niet sterk is in (digitaal) afstandsonderwijs, dan is het niet ideaal dat net zij thuis blijven natuurlijk.

## ZOVEEL MAANDEN LATER, HOE VOELT HET NU?

**Judith:** In het begin was dit een 'project' met een doel. We hebben nog steeds datzelfde doel, maar het aspect 'project' is vervaagd. We hebben nog steeds contact met deelnemers. Ze bellen ons, of sturen een berichtje of een brief. Ze weten dat ze op ons kunnen rekenen. En dat voelt goed. Nu een nieuwe lockdown er zit aan te komen, weten ze dat ze bij ons terecht kunnen met hun vragen. Ik kan me niet inbeelden welke angsten zij opnieuw moeten doorstaan. Ik verlang om bij de schrijvers langs te gaan met het eindproduct en hen te tonen dat we ook op beleidsniveau zaken willen proberen te veranderen.

Ik verlang tot het moment dat we opnieuw mogen knuffelen zodat we hen eindelijk kunnen bedanken op de manier zoals het zou moeten.

**Marie:** Het hele proces heeft toch wel wat meer voeten in de aarde gehad dan we gedacht hadden, hé Judith? Dit was iets wat we er in de zijlijn bij deden. Omdat we de kans om dit in beeld te brengen, niet verloren wilden laten gaan. Man, wat een kracht bezitten die mensen. Maar we konden niet anders dan al deze wonderbaarlijke mensen aan jullie voorstellen en hun verhaal voor een stuk met jullie te delen.



Klaarmaken eerste dagboekpakket

## WAT IS JULLIE DOEL MET DE DAGBOEKEN EN MET DE KRANT?

**Marie:** Als rasechte opbouwwerker ben je polyvalent, maar hou je een tweeluik aan opdrachten in je achterhoofd. De eerste grote opdracht is de agogische opdracht. Mensen bereiken, kennen, verbinden, versterken, naar hen luisteren.. Maar enkel luisteren is niet voldoende. Wat je hoort moet je ook omzetten. Je geeft hen de tools en de kracht om iets te doen met de zaken waarmee ze worstelen.

Concreet betekent dit in dit geval dat we Ronsenaars bereikten die we nog niet zo goed kenden. We versterkten hen door hen een middel te geven om hun gevoelens en gedachten een plek te geven. We hoopten hen op die manier wat rust te geven. Rust die op dat moment, medio eerste lockdown onontbeerlijk was. Velen van onze schrijvers werden uit hun comfortzone getrokken en voor het eerst uitgedaagd hun gedachten op papier te zetten. Dat is voor velen geen evidentie. Onze opdracht stopt niet bij het agogische, we brengen ook problemen in kaart. Problemen die op hun beurt in de schoot

van het beleid moeten gebracht worden zodat zij die de macht hebben er ook zicht op krijgen en oplossingen kunnen bieden aan hun bevolking. Zo herinner ik me alvast een videogesprek met onze Vlaamse minister van welzijn, Wouter Beke, aan wie ik uitleg gaf over ons traject met de dagboeken. Ik legde uit waar de mensen mee kampten en wat er vanuit het beleid nog nodig is. Ik beloofde hem het eindproduct, deze krant, op te sturen.

Dit is wat we met die dagboeken willen bereiken. Het is niet enkel een neerslag van een periode, die de geschiedenis in gaat, waarin Corona de hele wereld in de greep hield. Het is evenzeer een oproep aan het beleid om mensen die het moeilijk hebben niet te vergeten. Een manier om hen zicht te geven op ons werk en op situaties van mensen, zodat het beleid hier gepaste maatregelen kan treffen en weet dat middenveld nodig is.

## SOLIDARITEIT

In crisistijden kan eenzaamheid de kop opsteken. Mensen voelen zich geïsoleerd en alleen. Iedereen verblijft op zijn eigen eiland waarvan de grenzen tot nader order gesloten zijn. Een mens is echter niet gemaakt om alleen te blijven. Het duurde dus niet lang of uit alle spleten en kieren kwamen solidariteitsacties gekropen. De vraag die overheerste was 'hoe kunnen we



verbonden blijven met elkaar, bekend of onbekend?'. Er werden lakens buiten gehangen, kaarsen aan het raam gezet en om 20u klonk in menig huis / straat / dorp / stad een applaus voor het zorgpersoneel. Roxy applaudisseert niet mee. 'Ik sta volledig achter het applaus om het zorgpersoneel een hart onder de riem te steken. Ik doe persoonlijk niet mee, ik woon in een uithoek waar mijn burens zich wellicht zullen afvragen of ik zot aan het worden ben. Maar misschien is dat wel zo,' knipoogt ze. Severine zette een duim omhoog aan het raam voor de postbode en de vuilnisophaler en kreeg van hen ook al een duim terug. Jess bedankt de postbode elke dag en geeft aan de leveranciers van haar verbouwingswerken iets fris te drinken mee.

### Gras op reservatie

In de Lochting (Fiertelmeers) kon je voor een uur het grasplein reserveren. Mensen die graag in de moestuin werken, graag in de zon zitten of gezinnen zonder tuin konden hier terecht. Na het maken van een afspraak kregen ze het grasveld helemaal voor zich alleen (en de bubbel van hun gezin). Hoewel velen er een beroep op deden, zo ook een vrouw waarvan de kinderen de voetbal in de TV schopten door plaatsgebrek, bleef het rond de

Lochting bij onze schrijvers rustig. De ene helft heeft zelf een tuin, waardoor ze het grasveld lieten aan mensen die het nodig hadden. Anderen durfden niet naar buiten. Wel kon het principe bij iedereen op appreciatie rekenen. 'Ik deed er geen beroep op, maar vind het wel een mooi initiatief.' Aya sluit zich aan bij Fiene. 'Ik vond dat een zeer goed idee. Had ik niet zelf een tuin gehad, dan had ik er zeker gebruik van gemaakt.'



Ook de VRT kwam langs in de Lochting

### Vergeten groep

Ondanks de vele acties die in en rond Ronse opgezet werden door organisaties en individuen, geven onze schrijvers aan dat er toch nog steeds mensen uit de boot dreigen te vallen. Chronisch zieke kinderen, eenzame personen, daklozen, mensen zonder papieren en personen die in isolement dreigen te raken doordat ze minder sterk zijn in de digitale wereld. Twee schrijvers zitten in de gevangenis en een gesloten asielcentrum. Zij geven doorheen de dagboeken aan dat ze weinig informatie krijgen of weinig sociaal contact hebben. Max vertelt dat zijn

bezoek te laat kwam en niet meer toegelaten werd door de cipier. Hij had al enkele weken niemand van de buitenwereld gezien omwille van Corona. Het zorgde ervoor dat hij kwaad werd, een tuchtmaatregel kreeg en een week niet uit zijn cel mocht. Ook Fouad geeft aan dat hij het grootste deel van zijn tijd alleen spendeert in onwetendheid en twijfel. Latifa wacht op haar verblijfspapieren, maar momenteel is alles onzeker. 'Ik kan alleen maar leven van dag tot dag en wachten tot het verlossend moment.'



## Solidariteit is...

"... MENSEN HELPEN. DENKEN AAN MENSEN DIE IN NOOD ZIJN. GOED DOEN RONDOM JOU."

— SAFYA —

"... EEN PIJLER BINNEN ONS GELOOF. OF HET NU MATERIEEL (GELD) OF LICHAAMELIJK IS. HET IS IEMAND DIE ANGSTIG IS OF DEPRESSIEF IS, ONDERSTEUNEN DOOR DE ERVARING MET HEM TE DELEN."

— LATIFA —

"... ELKAAR HELPEN."

— FIENE —

"... DENKEN AAN ANDEREN EN ANDEREN HELPEN."

— FOUAD —

"... KUNNEN HELPEN. ZICH NUTTIG MAKEN EN Z'N BEST DOEN."

— JOSEFIEN —

"... SOLIDARITEIT IS HELPEN, ELKAAR HELPEN."

— RIM —

"... HULP BIJEDEN AAN MENSEN DIE HET NODIG HEBBEN. HET IS EÉN VAN DE BELANGRIJKSTE WAARDEN EN WE MOETEN DIT LEREN AAN ONZE KINDEREN."

— OUMAIMA —

## DIENSTEN

Of het nu De Post, de sportdienst, het Sociaal Huis, de VDAB of het containerpark is, iedereen maakt gebruik van diensten. Tijdens de lockdown moesten ook deze allemaal sluiten of op z'n minst hun dienstverlening aanpassen. Veel van hen gingen over op telefonische consultaties of werkten enkel nog op afspraak. Anderen gingen onverbiddelijk dicht.

Zal iemand de telefoon opnemen wanneer je een dringende vraag hebt over jouw leefloon? Heb je recht op een uitkering? En hoe moet je die aanvragen als de dienst gesloten is en het internet een onontwaaarbaar kluwen is? Wat met afval van verbouwingswerken? Wie helpt je contact te nemen met een dienst waarvan je de taal niet begrijpt?

### Telefonisch (on)bereikbaar

Onze schrijvers werden bijna allemaal ingelicht over de veranderde werking van de diensten waar zij vaak contact mee hebben, hetzij via Facebook, mail of via telefoon. Bij sommige diensten hing er een affiche aan de ingang met de nieuwe openingsuren, richtlijnen en voorwaarden. Toch was er na deze aankondiging veel onduidelijkheid en waren er veel onbeantwoorde vragen. Het overschakelen naar telefonische of online dienstverlening vroeg zowel van de diensten als van onze schrijvers een grote aanpassing. 'De eerste twee weken was het heel moeilijk om iemand aan de telefoon te krijgen,' getuigt Rim. Ook Jean-Philippe kreeg vaak het antwoordapparaat te horen en

slechts enkele keren een hulpverlener. Bij sommige diensten was het beter om via de chat hulp te vragen, maar velen wisten dit niet en bleven dus tevergeefs bellen. Antwoordapparaten waren vaak in het Nederlands, maar wat met anderstaligen? Ook is de drempel om zaken online aan te vragen of in orde te brengen groot bij mensen in een kwetsbare positie. Sommigen hadden niet voldoende belkrediet om diensten te benaderen en konden op geen enkele andere locatie een telefoon of medewerker bemachtigen aangezien alles gesloten was. 'Ik had problemen met het aanvragen van mijn uitkering. De nood was hoog, maar ik kon niemand bereiken en ik kon nergens heen', bevestigt Fiene.

## INKOMEN EN VASTE KOSTEN

Van de 17 deelnemers die iets kwijt wilden over de vorm van hun inkomen, hebben er slechts 2 een eigen inkomen. De anderen vallen terug op werkloosheid, al dan niet door de coronacrisis, invaliditeit of het inkomen van hun partner. Fouad en Latifa verdienen op dit moment zelfs helemaal niets en er is niet meteen zicht op

*"Elke dag is een missie."*

betaald worden. Booschappen doen is vaak een hele klus. Er moeten eerst facturen betaald worden, pas dan is er zicht op welke voeding gekocht kan worden. 'Elke dag is een missie,' zegt Roxy. 'Ik ben altijd blij als de missie voldaan is. Vroeger werd ik geslagen door mijn ex-man. Hij hield ook eten achter voor ons. Het beetje dat ik kon vinden, gaf ik aan mijn kinderen zodat zij toch zeker eten hadden. Ik zet dat nog altijd verder, ook al ben ik weg van die man. Het weinige dat ik heb, geef ik aan mijn kinderen. Als ik een dag niet kan eten, dan is dat maar zo.'

### Nieuwe balans

Waar alles al moeilijk was, gooit Corona nog extra roet in het eten. Bedrijven sluiten, mensen worden technisch werkloos en zelfs met de verhoging van de werkloosheidsuitkering komen gezinnen amper rond. De onwetendheid speelt ook parten, want hoelang duurt deze crisis nog? En hoe lang moet er dus geploeterd worden? Door vermindering aan loon en het opmaken van een volledig nieuwe balans, komen mensen in de problemen. Lily besliste om in budgetbegeleiding te gaan en velen doen beroep op de mogelijkheid om in meerdere keren te betalen. Over het algemeen weet iedereen waar ze terecht kunnen in geval van moeilijkheden, maar Josefiën ontloopt die dans. 'Ik ben niet intellectueel genoeg voor alles wat papieren is of om aan de

telefoon te staan babbelen. Ik trek mijn plan zo goed als ik kan, maar naar 't schijnt zou ik wel recht hebben op het een en ander.'

Hun eigen hulpbronnen delen ze graag met anderen. Ze helpen familie, vrienden en burens zo goed als het kan en verwijzen hen door naar de diensten waar ze zich zelf goed voelen en geholpen worden. Het OCMW, Den Botaniek, VDAB, de Grote Moskee, ... Vaak praten ze ook gewoon over de problemen die ze ervaren en die hen verbinden. 'Ik ken mensen in mijn kenniskring die het moeilijk hebben. We praten over onze problemen, zonder meer. Dat doet soms eens deugd,' schrijft Jean-Philippe.

### Vrijtijdskosten

Niet iedereen doet zaken in clubverband of door middel van een abonnement, toch gaan kinderen naar de judo, de zwemclub of het paardrijden. Enkele deelnemers gaan naar de fitness. Ook veel van deze zaken konden niet meer fysiek doorgaan. De kinderen van Aya zagen hun judo- en scoutsvrienden via Zoom, anderen krijgen sport- of muziek oefeningen via mail. Bij Josefiën is het wat moeilijker. 'Te paard rijden of met de BMX rijden in huis is moeilijk, dus voortopig doen mijn kinderen niets.'

Maar wat de kosten betreft is er veel onduidelijkheid. Zowel Rim, als Josefiën kregen nog geen teruggave van de kosten van het abonnement. Ze hopen echter dat de geldigheid verlengd wordt en ze hun beurten na Corona nog kunnen gebruiken. Josefiën kreeg wel een hoopgevend bericht van de school. De schoolreis, die €400 kostte, zal worden terugbetaald!

## INKOMEN



■ Geen inkomen  
■ Inkomen  
■ Werkloosheidsuitkering  
■ Mutualiteit  
■ Invaliditeit  
■ Pensioen



# ZOMER

De dagen worden langer, de temperaturen warmer en de mensen dromen al volop van de zomer. Maar wat als deze ook geannuleerd wordt? Wat als we na deze maandenlange lockdown van thuiswerken, thuisonderwijs en geen ontspanning dit ook nog moeten doortrekken richting de herfst? Zullen we de zomer en de vakantie mogen inzetten met een aperitiefje op een ander terras dan het onze? Zullen kinderen

afwachten en hopen. Noor zou voor de eerste keer met haar gezin op reis gaan. Gelukkig kunnen degenen die al geboekt hadden hun reis verzetten of kregen ze reeds hun geld terug. Anderen zouden eind maart beginnen met de zoektocht naar vakantieplannen. Wie dus last heeft van uitstelgedrag, wordt daar nu voor beloofd. Er zijn ook heel wat schrijvers die niets gepland hebben, dit niet altijd uit



*"Ik voorzie kleine uitstapjes zoals een attractiepark of een waterpark of de zee. Kortom, kleine momentjes waarbij we kunnen wegglijpen om de kinderen gelukkig te maken."*

op kamp kunnen gaan en zich nog eens kunnen uitleven (en hun ouders even wat rust gunnen) of zullen ze moeten blijven creatief zijn met zaken die ze vinden op de zolder, in verdoken kasten en achter een vergeten struik? Uit de dagboeken blijkt dat enkelen al plannen aan het maken waren. Op reis naar Portugal, een festival in Geel, voeten in de zee of een attractiepark. Helaas strooit Corona roet in het eten. Vliegpreizen worden afgelast, grenzen zijn gesloten en het is vooral

vrije wil. Max ging nog nooit op reis en ook voor Latifa is dit geen optie. 'Deze zomer is voor mij net zoals alle andere seizoenen. Er is geen verschil wanneer je te weinig middelen hebt om rond te komen en een tekort hebt aan mogelijkheden.' Ook de situatie van Oumaima die momenteel in een crisiswoning verblijft laat het niet toe om op reis te gaan of andere plannen te maken.



## DROMEN

Stilletjes aan durven onze schrijvers opnieuw na te denken over een wereld zonder Corona en dromen zij ervan om hun familie en vrienden terug te zien, te mogen winkelen, met de kinderen weg te kunnen, te vissen, te picknicken in het park, of te sporten.

Ook Max heeft een wens. 'Ik ben geen knuffelaar, maar nu zou ik echt een knuffel kunnen gebruiken van iemand die het meent.'

Wat betreft de activiteiten in de stad zijn er ook verlangens. Zo wordt er gehoopt dat de kermis en het circus nog kunnen doorgaan, dat de jeugddienst hun kampen mag organiseren en dat er wordt ingezet op veilige publieke ruimten waar kinderen kunnen spelen terwijl volwassenen gezellig kunnen bijpraten op een bankje.

Maar iedereen is ook realistisch. 'Het zal moeilijk zijn om ergens naartoe te kunnen gaan deze zomer,' schrijft Rim. Toch blijft ze hopen dat er zaken georganiseerd zullen worden voor kinderen, mits de nodige afstand en maatregelen.

Woody vreest dat 'Ronse Op Scène', een avond vol optredens, geannuleerd zal worden en Lily ziet de Fiertel, een bedevaartstocht rond Ronse, in rook opgaan.

Roxy vindt een rustige zomer dan weer oké. 'Mocht de stad zaken annuleren, dan is dat goed voor iedereen. Eerst de gezondheid, daarna zien we wel.'

## ZOMER IS...

"... POSITIEVE ENERGIE, HOOP EN SOLIDARITEIT"  
— OUMAIMA —

"... TICKETS OM OP REIS TE GAAN, ZON EN VERGETEN VAN ALLE ZORGEN"  
— SAFYA —

"... DAT ALLE ZIEKTES VOORBIJ ZIJN, MOOI WEER EN EEN GOEDE GEZONDHEID"  
— AYA —

"... GELD EN EEN GOEDE GEZONDHEID"  
— FIENE —

"... BETAALBARE KAMPEN VOOR DE KINDEREN MET DE NODIGE MAATREGELN"  
— RIM —

"... GELUK, POSITIVITEIT EN GEEN VIRUS"  
— WOODY —

"... GEEN VIRUS, IEDEREEN VERTROUWT ELKAAR"  
— JEAN-PHILIPPE —

"... GOED WEER, MENSELIJK CONTACT EN EEN GOEDE GEZONDHEID"  
— PAPILLON —

# TERUGBLIK EN TOEKOMST

Veertien dagen lang 'volgden' we onze schrijvers in hun beleving rond Corona. Ze namen ons mee in hun huishouden, hun gezin en hun leefwereld. Ze toonden ons hun strijd maar ook hun kleine gelukjes. Bovenal droomden ze. Niet per sé van een wereld na corona. Maar van een wereld waar ook zij in passen, met of zonder corona. Een wereld waarin hulp vragen geen taboe is en hulp krijgen een evidentie. Een wereld waarin ze genoeg middelen hebben om een kleine reis te maken en niet constant moeten nadenken over 'morgen'.

*"Door de pollen in de lucht moet ik vaak niezen of hoesten. Ik durfde vaak niet, omdat de mensen rondom mij zouden denken dat ik Corona had."*

Corona bracht echter niet enkel leed met zich mee. Familie werd herontdekt en (opnieuw) gewaardeerd. Tijd maken voor elkaar werd de spil van de crisis, met ups en downs en voorzorgsmaatregelen werden een nieuwe manier van leven.

Onze schrijvers pasten zich snel aan ook al bleef het gevoel naar vrijheid lonken. Niet meer naar de winkels kunnen, niets spontaan kunnen doen en thuisblijven waren de grootste aanpassingen. Woody heeft hooikoorts en geeft aan dat zelfs dat anders was. 'Door de pollen in de lucht moet ik vaak niezen of hoesten. Ik durfde vaak niet, omdat de mensen rondom mij zouden denken dat ik Corona had.' Daarnaast geeft hij aan dat hij nu minder aan trapeuningingen komt en dit in de toekomst graag zo zou houden.

Genieten van kleine dingen en tijd maken voor familie zijn een aantal zaken die onze schrijvers uit deze vreemde periode willen behouden. 'Ik besef nu hoe we ook vanop afstand voor onze geliefden kunnen zorgen', schrijft Noor.

## VERSOEPELING

Meer en meer is er sprake van een versoepeling van de maatregelen. We zullen terug naar buiten mogen met enkele personen, er zullen meer winkels open zijn en sommige bedrijven starten stilletjes aan weer op. Hoewel er bij veel mensen, ook buiten onze schrijvers, een gevoel van opluchting overheerst, is niet iedereen er klaar voor.

'Aan de ene kant ben ik heel gelukkig, maar toch ook ongerust,' geeft Safya aan. Ook voor Romelu is het veel te vroeg. Woody en Fiene kunnen dan weer niet wachten tot alles weer normaal is. Rim ziet de heropstart van het 'normale' leven iets minder rooskleurig. 'Ik denk dat we nog een hele tijd de mondkapjes zullen moeten dragen en de afstand zullen moeten bewaren. Tot we niets meer horen over Corona.' De meesten stemmen hiermee in en vinden die gedachte moeilijk. 'Het is erg, maar wel was het een goede zaak dat we informatie kregen over hoe we

deze crisis moesten aanpakken. Het is enkel niet evident om het vol te houden. Zeker niet met tieners en kleine kinderen,' schrijft Josefiën.

Het geloof in de 'goedheid van de mens' is soms ver te zoeken bij onze schrijvers. Vooral de overheid treft volgens hen schuld. De regels zijn niet duidelijk, te vatbaar voor interpretatie en de navolging ervan hangt vooral af van de goesting van de mensen. Momenteel zijn er drie groepen zichtbaar. Je hebt de mensen die de regels tot in de puntjes (en zelfs iets té) volgen. Daarnaast heb je de groep die zich er niets van aantrekt, zichzelf niet tot de risicogroep ziet en dus ook geen voorzorgsmaatregelen wil treffen. En als laatste heb je de groep die er tussenin zweeft. Die de regels wel wil volgen, maar zolang zaken niet verplicht worden, het niet duidelijk is of zaken nu wel of niet een bedreiging zijn. Welke groep wint, zal tijd (en de overheid) moeten uitmaken.

## DANKBETUIGINGEN



Attenties van onze schrijvers

# COLLEGA'S KROPEN IN DE PEN

## Olga (v), 43 jaar



8 jaar in Ronse  
Gezin met kind  
Werkt  
Zeer dynamisch en open

Er hangt een aanstekelijk enthousiasme in de lucht. Enkele collega's piepen mee over de schouders van Marilène en Judith die net een nieuw project gelanceerd hebben. Twee weken een dagboek bijhouden in tijden van crisis, het lijkt Olga wel iets. 'Ik schrijf graag en sta ook graag stil bij zaken zoals 'hoe was mijn dag?', legt ze uit. 'Toen ik hoorde dat ik mee mocht schrijven, keek ik er meteen naar uit. Ik was zo benieuwd!'

Ook 3s wilde altijd al een dagboek, maar vraagt zich af of hij dat wel kan. 'Ik hoop dat ik het consequent genoeg kan bijhouden.'

Soraya twijfelt. 'Ik vind het een leuk initiatief, maar heb ik hier wel tijd voor? Ik vind het moeilijk om mijn gevoelens en gedachten neer te schrijven. Het wordt een leuke uitdaging!'

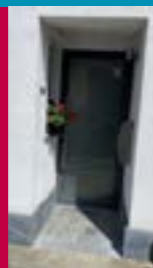
3s heeft een auto-immun ziekte waardoor hij al van het begin met het COVID-virus bezig was. 'Tijdens griepperiodes probeer ik sowieso al fysiek contact en deurbelinken te vermijden, niet te zoenen of handen te geven.' Hij is opgelucht dat de maatregelen afgekondigd werden. 'Op de werkvloer werd ik in het begin nog uitgelachen, maar nu ben ik eindelijk niet meer de abnormale'. Toch is het dubbel. Zijn

## Rust en roef

Voor de een geeft de verstrenging van de maatregelen rust, voor de ander is er een gevoel van roef. 'Mijn vrijheid wordt me afgenomen en ik voel me opgesloten', schrijft Soraya. 'De maatregelen zijn nog niet helemaal duidelijk en soms tegenstrijdig. Het is een hele aanpassing om plots zoveel thuis te zijn.'

Olga houdt van de rust die de maatregelen met zich meebrengen. 'Het is geoorloofd om thuis te blijven', knipoogt ze. Sociale contacten vergen voor haar soms veel energie en dat die nu wegvallen vindt ze

## 3s (m), 38 jaar



6 jaar in Ronse  
Samenwonend  
Werkt  
Veerkrachtig en hoopvol

fietsavontuur waarbij hij van Denemarken via Noorwegen naar Zweden zou fietsen, gaat niet door.

*"Ik ben blij dat ik kan blijven werken, want met slechts 70% van mijn loon (werkloosheidsuitkering) zou het veel moeilijker rond komen zijn."*

Ook Olga heeft dubbele gevoelens. 'Ik voelde me onveilig, onrustig en bang. Ook op het werk werd alles digitaal en kon je niemand meer live zien. Onze focus draaide helemaal rond Corona; mensen informeren, gerust stellen en een luisterend oor geven zodat ze niet vereenzamen.'

Ook zonder Corona bestaat het dagelijks werk van Samenlevingsopbouw eruit om mensen te informeren over hun rechten en plichten, hen wegwijs te maken in de dienstverlening en hen op weg te helpen met het opbouwen van een sociaal netwerk. Toch verandert er veel in de manier waarop er gewerkt moet worden. Daar waar nabijheid zo hoog in het vaandel wordt gedragen, moet nu afstand worden genomen.

wel oké. Aan de andere kant mist ze de yoga- en koorlessen en de vrijheid om te gaan en staan waar ze wil.

'Het treft me om te zien hoe een mens zich toch telkens weer aanpast aan een nieuwe situatie. Door het thuiswerken kan ik me bijvoorbeeld beter organiseren en heb ik ook geleerd om niet steeds onmiddellijk te hoeven reageren op alle berichten die via verschillende kanalen binnenkomen', schrijft Olga. 'Ik sluit af wat nu niet lukt en doe wat ik kan. De rest is voor morgen. Dat is een vrijheid die ik anders niet ervaar.'

## Soraya (v), 45 jaar



24 jaar in Ronse  
Samenwonend met kinderen  
Werkt  
Groot hart en verdraagzaam

'Mijn contacten met de mensen die ik opvolg verlopen telefonisch of via whatsapp,' schrijft Olga. 'Het is niet ideaal maar beter dan niets. Het doet me deugd en geeft me voldoening als ik mensen heb kunnen ondersteunen of iets heel kleins voor iemand heb kunnen betekenen.' Een voordeel aan de job is dat informatie snel doorvloeit. Zo hielp Soraya mee aan de vertaling van de flyers van 'Ronse Helpt' en kon ze de mensen die ze begeleidt snel inlichten over het medium.

3s volgt de grote informatiestroom niet zo nauw, maar hij leest wel de nieuwsbrieven van de stad. 'Super dat dit er is. Ik weet niet of andere gemeentes zoiets doen!'

*3s heeft jammer genoeg na de eerste dagboekbundel moeten afhaken omwille van gezondheidsredenen. 'De periode waarin de dagboeken werden gelanceerd, was voor mij heel hevig. Om dan ook dagelijks aan introspectie te doen, was een beetje teveel van het goede. Helaas ben ik hierdoor moeten afhaken.'*

## MOPPEN TAPPEN

**HET ZIJN DONKERE TIJDEN  
VOOR MANNEN DIE OOI  
TEGEN HUN VROUW GEZEGD  
HEBBEN....**

**"IK DOE DAT KLUSJE WEL  
ALS IK TIJD HEB..."**

## Lege rekken op afstand

Op het nieuws wordt opgeroepen tot kalmte en wordt verzekerd dat voeding voorradig blijft. Toch zijn in elke winkel lege rekken te vinden. 'Als een item terug op voorraad was, kocht ik er meer van. Enkel om tegen te gaan dat ik de week erna zonder zou zitten.' Ook kocht Soraya andere groenten en granen doordat ze andere recepten uitprobeerde om de weerstand te verhogen.

Olga had een oorlogsangst. 'Ik geloofde de nieuwsberichten wel en sloeg niet meer voorraad in dan anders, maar toch was ik die eerste weken wat angstig dat er toch voedselschaarste zou ontstaan. Had ik iets gemist en moest ik ook beginnen inslaan?'

Ook de social distancing brengt serieuze aanpassing met zich mee. 'Het blijft raar dat je mensen die je tegenkomt niet mag knuffelen of mag aanraken. Ik doe het consequent niet en neem zelf afstand als de ander het niet doet.' Toch lukt het Olga niet om bezoek te weren. 'Mensen springen hier sowieso geregeld binnen. Nu wordt iedereen ontvangen in de tuin en blijven we op een afstand van elkaar. Het blijft heel onnatuurlijk.'

## Vangnet

Soraya en Olga konden blijven werken, al was het dan van thuis uit. Ze behielden hun loon, maar beseffen ook dat ze geluk hebben. 'Een aantal mensen waarmee ik in contact kom via het werk heb ik doorverwezen naar voedselbedeling, naar vakbonden en werkgevers voor tijdelijke werkloosheid, naar het Sociaal Huis voor een versnelde uitbetaling of dringende medische hulp, naar de VDAB en interimkantoren voor 'coronavacatures', naar Ronse Helpt voor vrijwilligerswerk, ... Daarnaast hield ik ook contact met mensen in eenzaamheid. We werkten dubbel voor iedereen die door de mazen van het net leek te vallen.'

verspreid  
solidariteit  
geen virus



## Laatste loodjes

Na 12 dagen zit het schrijfavontuur er bijna op. Het was niet altijd makkelijk om vol te houden. 'Ik schrijf niet graag. Ik spreek liever over mijn gevoelens. Eigenlijk ben ik blij dat het bijna gedaan is', schrijft Soraya. Ook Olga is opgelucht dat straks niets meer moet. Ze geniet van de rust die de lockdown brengt en de verplichtingen die wegvallen. Het dagboek elke dag bijhouden voelde echter naar het einde toe als een verplicht nummertje. 'Ik zal blij zijn dat ik na het werk niets meer te doen heb en hier niet meer dagelijks aan zal moeten denken. Toch was het ook leuk om samen met al die anderen te schrijven en een deel te zijn van een groter geheel. Merci voor het initiatief!'

De zomer komt dichterbij en iedereen droomt volop van een normale vakantie. Niemand weet hoe de zomervakantie eruit zal zien, maar Soraya verlangt ernaar om op reis te kunnen gaan. 'Normaal gezien ging ik naar Marokko met de kinderen, maar de grenzen zijn momenteel gesloten, dus dit gaat niet. Ik voel dat ik nood heb aan ontspanning.'

'Georganiseerde vrije tijd voor kinderen is ook belangrijk', vindt Olga. 'Op die manier kunnen ouders gaan werken of genieten van hun vrije tijd en kunnen kinderen terug een fijne vrijetijdsbesteding beleven na de lange lockdown.'

## SOLIDARITEIT

In Ronse en alle steden daarbuiten is er veel solidariteit. Er zijn krijt- en postkaartacties, we zaaien solidariteit en we gaan samen solo wandelen. Voor mensen zonder tuin kan het grasplein in de Fiertelmeers gratis gereserveerd worden. Toch zijn er ook nog groepen mensen die naast de vele acties vallen. 'Er is te weinig aandacht voor mensen in eenzaamheid. Niet iedereen heeft een smartphone waarmee gefacetime kan worden. Sommigen kunnen of durven ook niet naar buiten. We moeten deze groep blijvend proberen bereiken,' schrijft Soraya.

Olga denkt daarnaast nog aan een gebrek aan openbare ruimte, meer aandacht voor daklozen en mensen zonder papieren. 'Hoe kan een samenleving zo weinig menselijk zijn voor de meest hulpbehoevende?' vraagt ze zich af. 'In plaats van afbouw van de hulpverlening aan "illegalen" zou er in crisistijden extra hulp moeten worden voorzien. Voorzie voor hen op z'n minst voedselbedeling en gemakkelijke toegang tot medische zorg. Ook zij hebben recht op een menswaardig bestaan.'

## Positieve invalshoek

De lockdown zal helaas niet even snel gedaan zijn als hij gekomen is. Het is een lastige periode waar we met z'n allen door moeten. Heel wat hiaten van onze samenleving kwamen aan het licht. 'De grote onrechtvaardigheid van ons systeem werd nu meer dan ooit duidelijk,' schrijft Olga. 'Er is zo'n grote kloof tussen zij die het goed hebben en zij die moeten knokken om boven water te blijven. Het loont de moeite te strijden om die kloof te dichten. Gelukkig bracht de lockdown naar voren dat er veel mensen zijn die deze strijd de moeite vinden.'

Toch was niet alles een last of negatief. Soraya leerde genieten van de kleine dingen en maakte meer tijd voor de kinderen. 'Ik heb me het meest moeten aanpassen aan het vele thuisblijven, maar ik heb ook geleerd dat familie belangrijk is en dat solidariteit ons sterk houdt.'

Over sommige antwoorden moest lang nagedacht worden, maar de allerlaatste vraag in het dagboek wordt snel opgelost. 'Wat ik ga doen als alles terug normaal is? Op reis gaan!' Ook Olga heeft enkele verzoekjes. 'Van zodra het mag, neem ik mijn auto en rijd ik naar mijn vrienden en familie! Ik kijk er ook naar uit om een terrasje te doen en lekker te gaan eten. En als het even een kan; een feestje met vrienden. O ja!'

# CORONA, WAT DOET DAT MET EEN MENS?

## WAT LEREN WE UIT DE DAGBOEKEN? WAT ONTHOUDEN WE VOORAL?

### WELKE SIGNALLEN DRIJVEN BOVEN EN WAT GAAN WE MET DIE SIGNALLEN DOEN?

Zeventien Ronsenaars gingen de uitdaging aan om een dagboek bij te houden tussen 24 april en 8 mei 2020. De lockdown was toen nog maar een maand aan de gang.

Op het moment dat deze krant verschijnt zijn we ruim zeven maanden verder. Vandaag is de crisis nog steeds niet afgewend en het ziet er niet naar uit dat dit snel zal gebeuren.

Politici, wetenschappers, sociale professionals, iedereen ... we zijn nog steeds zoekend hoe we ermee om moeten gaan.

Toen de coronacrisis uitbrak werd snel duidelijk dat kwetsbare mensen – zoals onze dagboekschrijvers - het extra moeilijk zouden krijgen. Wij wilden te weten komen wat zo'n crisis met mensen doet. Uit de dagboeken

komen duidelijke signalen boven drijven. Materiële behoeften maar ook psychische noden. Daaruit willen we leren voor de komende periode en later. In december leggen we de noden op tafel bij het Ronsense lokale beleid en doen aanbevelingen voor concrete oplossingen en een betere aanpak. In de periode daarna gaan we van nabij opvolgen wat het beleid daarmee doet.

## PROACTIEF EN OUTREACHEND WERKEN

Mensen ervaren een gebrek aan vrijheid. Als ze al niet geïsoleerd waren, dan dreigen ze daar nu in verzeild te raken. Ook kinderen en jongeren hebben last van isolement door het wegvallen van school, vrijetijdsactiviteiten, contact met vrienden, ...

De situatie zorgt voor uiteenlopende emoties en belevingen bij mensen. De ene vindt het heerlijk, de andere zoekt hopeloos naar een evenwicht tussen thuiswerken, technische werkloosheid en gesloten scholen.

Voor de dagboeken hebben we deelnemers aangesproken die de werking van Den Botaniek nog niet zo goed kennen. Op die manier hebben we een aantal mensen die nu nog niet op onze radar stonden, bereikt en even kunnen 'vasthouden'.

## AANDACHTSPUNT

Het is belangrijk om contact te houden met de meest kwetsbare mensen. Dat hoeven geen grootse dingen te zijn. Een telefoontje krijgen om te horen hoe het gaat, betekent al heel veel voor mensen. Op die manier houden beleid en organisaties de vinger aan de pols. Ze komen te weten wat noden zijn en waar ze hulp kunnen bieden in crisistijd.

"BEDANKT DAT JULLIE AAN ONS DACHTEN."  
– LILY –

"VANDAAG ZAL ME ALTIJD BIJBLIJVEN WANT IK  
LEERDE JULLIE KENNEN EN JULLIE LATEN ME TOE  
MEE TE DOEN AAN EEN PRACHTIGE ERVARING.  
IK BEN JULLIE EINDELOOS DANKBAAR."  
– OUMAIMA –

"IK VOND HET WEL FIJN DAT MIJ GEVRAAGD  
WERD OM MEE EEN DAGBOEK VAN  
CORONA TE MAKEN."  
– ROMELU –

## SOLIDARITEIT

Er is veel solidariteit onder de mensen. Familie en burens helpen elkaar waar het kan en mag.

'Ronse helpt' is een mooi initiatief. Enkele schrijvers deden er een beroep op, boden zich aan als vrijwilliger of overwogen om dit te doen.

Voor opbouwwerkers is het platform een heel nuttig instrument om hulpvragers en vrijwilligers met elkaar in contact te brengen.

## AANDACHTSPUNT

Een initiatief als 'Ronse Helpt' werkt, zeker in crisistijd. Het is een mooi voorbeeld van de solidariteit onder de Ronsenaars. Ook Samenlevingsopbouw heeft heel wat hulpvragers en hulpbieders naar dit platform doorverwezen. Het zou mooi zijn als 'Ronse helpt' ook in 'normale' tijden blijft bestaan en actief gepromoot wordt.

Inzetten op buurtnetwerken is waardevol. Waar hulpverlening soms faalt of tekortschiet, slagen burens wel in: boodschappen doen, een oogje in het zeil houden of een praatje maken.

JEAN-PHILIPPE ZIT THUIS DOOR RUGPROBLEMEN,  
MAAR GELUKKIG DOEN ZIJN BUREN  
BOODSCHAPPEN VOOR HEM.

MAX ZIT IN DE GEVANGENIS. ZIJN BUREN LATEN  
DE HOND UIT, LEGEN DE BRIEVENBUS EN  
HOUDEN EEN OOGJE IN HET ZEIL.

JOSEFIEN DEELT DE EIJEREN MET DE BUREN EN  
KNIPT HET HAAR VAN DE OUDEREN.

ROXY HELPT HAAR BUURMAN MET PROVIAND  
EN ONDERHOUDT DE TUIN.

## EENZAAMHEID EN HET BELANG VAN NABIJHEID

Van bij het begin van de coronacrisis hebben opbouwwerkers het beste van zichzelf gegeven: signalen verzamelen en mensen helpen, creatieve acties op poten zetten en overleg met beleidsmakers. Zij zijn blijven mensen opzoeken ('stoepbezoeken') en contacteren. Via whatsapp, telefoon, video en andere kanalen bleven ze bereikbaar.

Het sluiten van ontmoetingsruimtes maakt dat velen sociaal contact moeten missen. Het wegvallen van de activiteiten is ook nefast voor het psychisch welbevinden. We horen vaak dat wie (alleen) thuis zit letterlijk de muren op zich af ziet komen. Voor mensen in een gesloten asielcentrum of in de gevangenis was bezoek niet meer toegelaten of heel beperkt.

Mensen hebben nood aan een gesprek, een babbel, een luisterend oor.

## AANDACHTSPUNT

Extra aandacht voor de socio-emotionele zorg van kwetsbare mensen voorkomt dat zij door de mazen van het net glippen.

"IK GA NIET VEEL BIJTEN."  
–ROMELU–

"IK MIS HET MENSELIJK CONTACT, HET SAMEN ZIJN."  
–PAPILLON–

"IK HOU ER NIET VAN OM THUIS TE MOETEN BLIJVEN."  
–SAFYA–

"IK BEN ME NIET ECHT BEWUST VAN MIJN  
OMGEVING MOMENTEEL. ZELFS VAN WELKE DAG  
OF UUR WE ZIJN. WAT ER BIJTEN MIJN  
VOORDEUR GEBEURT, IS MIJ ONBEKEND."  
–NOOR–



## CORRECTE INFORMATIE VIA DE JUISTE KANALEN

Het werd al snel duidelijk dat informatie heel belangrijk zou worden in de komende periode. Wat zijn de maatregelen op nationaal en op lokaal vlak? Mensen volgen de nationale media (radio, TV, kranten) en de sociale media (vnl Facebook).

De burgemeester stuurde nieuwsbrieven en een filmpje waarin hij informatie gaf en de inwoners gerust stelde. Veel Ronsenaars zijn anderstalig. Het werd als positief ervaren dat de filmpjes ook in het Frans ondertiteld werden en de flyer met info over de coronamaatregelen in vier talen werd vertaald.

De deelnemers kennen 'Ronse helpt' via Facebook, de flyer, de opbouwwerkers, het Sociaal Huis, de Moskee of via de brieven van de burgemeester.

Zij kregen ook veel fake news te horen, vooral via sociale media. Hoe onderscheid je waarheid van leugen?



### AANDACHTSPUNT

De stroom aan informatie, richtlijnen en tips moet via de juiste kanalen ook de meest kwetsbare groepen bereiken. Sommige mensen hebben moeite met lezen en schrijven of het begrijpen van procedures.

Informatie moet duidelijk en éénduidig zijn. In het belang van de gezondheid is het nodig dat iedereen deze informatie kan raadplegen in de taal die hij/zij het best begrijpt.

Inzetten op verschillende informatiekanalen is een must: digitaal, op papier en mondeling. Niet iedereen heeft toegang tot digitale informatie of de vaardigheden om die te raadplegen.

Fake news moet in de kiem gesmoord worden.

## VOEDING

De helft van onze schrijvers deed een beroep op voedselbedeling. Toch is dit voor hen geen evidentie en vaak moesten wij hen wijzen op dit recht. Mensen gaan ervan uit dat ze geen recht hebben op een voedselpakket omdat ze bv. een eigen huis bezitten.

De Sociale Kruidenier Kaboes deed tijdens de crisis verder met de voedselbedeling, maar er zijn nog steeds drempels. Er is grote schaamte over het wachten in de rij op een pakket. En de producten die in de pakketten zitten zijn niet altijd even aangepast of gevarieerd.

### AANDACHTSPUNT

Informatie over het recht op voedselbedeling moet transparanter zijn. Drempels moeten worden weggewerkt.



"NIEMAND WEEET DAT IK HET MOEILIK HEB, ZELFS MIJN VRIEND NIET. IK TORS DIT AL HEEL LANG ALLEEN."  
— FIENE —

"IK VOLG EEN STRENG DIEET EN DOE GEEN BEROEP OP DE VOEDSELPAKKETTEN HOEWEL IK ER RECHT OP HEB. MET DE INHOUD KAN IK NIETS AANVANGEN."  
— PAPIILON —

## INKOMEN



Het verlies aan inkomen in combinatie met de vaste kosten zorgt voor heel wat gezinnen voor financiële problemen. Deelnemers worden technisch werkloos, kunnen niet gaan solliciteren of hadden net een nieuw interimcontract dat meteen werd stopgezet.

Anderen leven van een uitkering. Uitkeringen dekken de kosten onvoldoende en worden niet tijdig uitbetaald.

### AANDACHTSPUNT

Iedereen moet kunnen beschikken over een waardig inkomen. Voldoende hoge uitkeringen en investeren in de sociale zekerheid zijn noodzakelijk voor het welzijn en de gezondheid van iedereen.

JOSEFIEN, LILY, WOODY, ... HEBBEN AMPER GENOEG OM ROND TE KOMEN. ZE HEBBEN GEEN ENKELE RESERVE EN LEVEN VAN DAG TOT DAG.

FIENE HAD EEN INTERIMCONTRACT DAT ELKE DAG ONZEKER WAS. ONDERTUSSEN MOET HAAR MAN THUIS BLIJVEN OM DE KINDEREN OP TE VANGEN. HET GEZIN MOET DUS LEVEN VAN ÉÉN INKOMEN DAT ELKE DAG STOPGEZET KAN WORDEN.

## ONDERWIJS

In maart sloten de scholen en bleven alle kinderen thuis. Er werd zoveel mogelijk opgevangen door preteaching. Leerkrachten maakten filmpjes om online te bekijken en stuurden huiswerk door via digitale kanalen.

Na signalen over kwetsbare ouders voor wie het digitale gegeven niet makkelijk is, gingen leerkrachten ook op pad om papieren bundels uit te delen. Het was mooi om te zien hoe sommige kinderen vol ongeduld op de stoep stonden te wachten tot hun leerkracht langs zou komen.

Toch ervaren deze kinderen een grotere leerachterstand dan kinderen die niet in een moeilijke thuissituatie opgroeien of die snel mee zijn met veranderingen.

Bibliotheken bleven dicht en dus konden kinderen geen boeken of speelgoed ontlenuen. Veel kinderen hebben geen tuin en bleven drie maanden binnen. Met het stoepkrijt dat ze kregen van het onderwijsopbouwwerk konden ze aan de voordeur tekeningen maken.

ROXY KOCHT SPECIAAL VOOR DE PRETEACHING EEN SMARTPHONE OP AFBETALING OM DE MAILS VAN DE SCHOOL TE KUNNEN ONTVANGEN.

ZE STUURDE HUISTAKEN DOOR NAAR HAAR DOCHTER (DIE ALLEEN WOONT) OM TE PRINTEN ZODAT DE BROER HET HUISWERK KON MAKEN. NADIEN KWAM DE ZUS DE TAKEN TERUG OPHALEN OM IN TE SCANNEN ZODAT ROXY HET HUISWERK NAAR DE LEERKRACHT KON STUREN.

HET GEZIN KREEG EEN LAPTOP VAN DE SCHOOL IN BRUIKLEEN. HELAAS IS NIEMAND VAARDIG OM ERMEE TE WERKEN EN HADDEN ZE SCHRIK OM HEM TE BESCHADIGEN.

### AANDACHTSPUNT

Het vaardig maken van ouders en leerlingen in de digitale wereld is een must.

Ouders moeten de mogelijkheid hebben om een smartphone, tablet of laptop te lenen of goedkoop aan te schaffen.

Naast het digitale moeten ook andere kanalen blijven ingezet worden zodat alle leerlingen dezelfde kansen krijgen en het niet afhangt van in welk gezin je geboren bent.





## MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

"HET IS ZO MOEILIJK OM IEMAND AAN DE LIJN TE KRIJGEN. WANNEER IK IETS INSPREEK OP HET ANTWOORDAPPARAAT WORD IK NIET TERUGGEBELD."  
— RIM —

PAPILLON WOONT IN EEN HUIS DAT NIET VOLDOET AAN DE WOONNORMEN. ER GROEIT SCHIMMEL OP HET PLAFOND EN OP DE MUREN, ER IS TOCHT DOOR DE SLECHTE BEGLAZING. DE WOONAMBTENAAR DIE HAAR HUIS ZOU BEKIJKEN, KAN DOOR CORONA NIET KOMEN. PAPILLON MOET NOODGEDWONGEN LEVEN IN EEN ONGEZONDE OMGEVING TOT DE MAATREGELEN VERSOEPELEN EN IEMAND DE SCHADE KAN KOMEN OPMETEN.

De hulp- en dienstverlening valt weg of wordt anders georganiseerd. Over de nieuwe regels wordt niet altijd duidelijk gecommuniceerd. Het Sociaal Huis, de vakbond, de mutualiteit ... al deze diensten zijn enkel nog telefonisch, via video en op afspraak bereikbaar. Er is wel een antwoordapparaat maar vaak enkel in het Nederlands en met sommige ingesproken berichten van de bellers wordt nadien niets gedaan. Veel diensten gingen over op een chat, maar de communicatie hierover was onduidelijk. Sommige schrijvers bleven tevergeefs bellen.

Door het sluiten van diensten en open centra viel allerlei praktische en andere ondersteuning weg (documenten printen, hulp bij een telefoongesprek). Ook dringende zaken moesten worden uitgesteld.



### AANDACHTSPUNT

Diensten moeten bereikbaar blijven voor mensen in moeilijkheden en duidelijk communiceren over aangepaste regels. Zij kennen de mensen die bij hen komen het best. Zij kunnen inschatten op welke manier iemand het best geïnformeerd kan worden.



## MENSEN ZONDER WETTIG VERBLIJF

Twee dagboek-deelnemers hebben geen wettig verblijf. Voor deze mensen is het heel moeilijk om hun basisrechten te realiseren. Zij kunnen bijvoorbeeld geen beroep doen op voedselhulp. Mensen zonder wettig verblijf noemen zichzelf de 'vergetenen' van de coronacrisis. Hun roep om regularisatie klinkt steeds luider.



### AANDACHTSPUNT

In crisistijd moet extra hulp voorzien worden voor mensen zonder wettig verblijf. Op z'n minst voedselbedeling en gemakkelijke toegang tot medische zorg. Ook zij hebben recht op een menswaardig bestaan.

MET FOUAD DIE OPGESLOTEN ZAT IN EEN GESLOTEN ASIELCENTRUM BELDEN WE WEKELIJKS. DE DAGBOEKEN WERDEN VERSTUURD PER POST.

HIJ WAS BANG, ONGELUKKIG EN HAD GEEN PERSPECTIEF.

BIJ SOMMIGE VRAGEN IN HET DAGBOEK GAF HIJ AAN DAT HIJ NOG HELEMAAL NIETS WIST OVER DE SITUATIE EN DE GELDENDE VEILIGHEIDSMATREGELEN.

BEDANKT AAN IEDEREEN DIE (OP WELKE MANIER DAN OOK) ZIJN BIJDRAGE LEVERDE OM ONS TE HELPEN DEZE KRANT TE MAKEN TOT WAT ZE IS. JULIE ZIJN FANTASTISCH! MERCI.

JUDITH EN MARIE

— RONSE, DECEMBER 2020 —



Omwille van de privacy zijn de namen die in deze krant worden vermeld fictief.



Version française sur demande.

### MEER WETEN? CONTACTEER ONS:

#### Marilène De Fruytier

marilene.de.fruytier@samenlevingsopbouw.be  
M 0491 344 138

#### Judith De Wandel

judith.de.wandel@samenlevingsopbouw.be  
M 0491 344 117



#### Den Botaniek

Spinstersstraat 36 | 9600 Ronse



De dagboeken zijn een initiatief van het buurt – en onderwijsopbouwwerk van Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen vzw. In Ronse worden deze opbouwprojecten mede gefinancierd door de stad.